

**Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Mest be- en verwerkingsinstallaties, Helvoirt, Gemert,
Bergeijk, Baarle-Nassau en Uden**

19 oktober 1994

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport Mest be- en verwerkingsinstallaties Helvoirt, Gemert, Bergeijk, Baarle-Nassau en Uden / [Commissie voor de milieu-effectrapportage].

- Utrecht : Commissie voor de milieu-effectrapportage

ISBN 90-5237-775-8

Trefw.: milieu-effectrapportage; Mestbe- / en verwerkingsinstallaties;
Noord-Brabant.

commissie voor de milieu-effectrapportage

aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC s'-HERTOGENBOSCH

uw kenmerk
281332

uw brief
d.d. 18 augustus 1994

ons kenmerk
U718-94/Oo/bh/634-34

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het milieu-
effectrapport Mest be- en verwerkingsin-
stallaties Helvoirt, Gemert, Bergeijk,
Baarle-Nassau en Uden

doorkiesnr.
030 - 347611

Utrecht,
19 oktober 1994

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Mest be- en verwerkingsinstallaties te Helvoirt, Gemert, Bergeijk, Baarle-Nassau en Uden.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

Hoogachtend,

mr. J.W. Kroon
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Mest be- en verwerkingsinstallaties Helvoirt,
Gemert, Bergeijk, Baarle-Nassau en Uden

**Advies voor richtlijnen voor het Milieu-effectrapport Mestbe- en
verwerkingsinstallaties te Helvoirt, Gemert, Bergeijk, Baarle Nassau en
Uden**

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over
Mestbe- en verwerkingsinstallaties te Helvoirt, Gemert, Bergeijk, Baarle Nassau en Uden,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten Noord-Brabant en de dagelijkse besturen van de
waterschappen de Aa, de Dommel, de Maaskant en het Hoogheemraadschap West-Brabant
door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

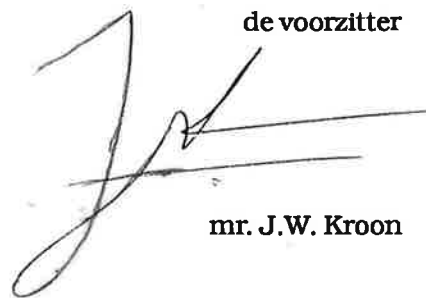
de werkgroep m.e.r. Mestbe- en verwerkingsinstallaties Helvoirt, Gemert, Bergeijk, Baarle
Nassau en Uden

de secretaris

J. Oosterhof

de voorzitter

mr. J.W. Kroon

Utrecht, 19 oktober 1994

INHOUDSOPGAVE

Pagina

Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling en doel van de voorgenomen activiteit	4
3. Te nemen en eerder genomen besluiten	5
4. Voornemen en alternatieven	6
4.1 Algemeen	6
4.2 Capaciteit	7
4.3 Transport en registratie	7
4.4 Opslag	8
4.5 Voorbehandeling	8
4.6 Concentrering	9
4.7 Lucht- en gasbehandeling	9
4.8 Geluid	10
4.9 Behandeling en lozing afvalwater	10
4.10 Afvalstoffen	10
4.11 Milieuzorgsysteem	11
4.12 Bedrijfsstoringen en calamiteiten	11
4.13 Alternatieven	12
5. Bestaande toestand van het milieu en de te verwachten ontwikkeling van dat milieu	13
5.1 Algemeen	13
5.2 Abiotische aspecten	14
5.3 Biotische aspecten	14
5.4 Landschap en bodemgebruik	14
5.5 Autonome ontwikkeling van het milieu	15
6. Gevolgen voor het milieu	15
6.1 Algemeen	15
6.2 Geurhinder en luchtverontreiniging	16
6.3 Bodem en water	17
6.4 Geluidhinder	17
6.5 Volksgezondheid en (externe) veiligheid	17
6.6 Flora, fauna en ecosystemen	18
6.7 Landschap	18
7. Vergelijking van de alternatieven	18
8. Leemten in kennis, evaluatie achteraf	19
9. Samenvatting van het MER	19
10. Vorm en presentatie van het MER	20

Bijlagen

1. Brief van bevoegd gezag d.d. 18 augustus 1994 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 158 d.d. 19 augustus 1994
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Mestwerk Noordelijk Peelgebied B.V. i.o., Mestwerk Zuidelijk Peelgebied B.V. i.o., Mestwerk Oostelijke Kempen B.V. i.o., Mestwerk Westelijke Kempen B.V. i.o. en Mestwerk de Meijerij B.V. i.o. hebben het voornemen om installatiesop te richten voor de be- en verwerking van dunne mest, bestaande uit kalveren zeugenmest en mest uit "groenlabel stallen", in respectievelijk Helvoirt, Gemert, Uden, Bergeijk en Baarle-Nassau. De capaciteit van elke afzonderlijke be- en verwerkingsinstallatie zal aanvankelijk 67.500 ton/jaar zijn en uiteindelijk verdubbeld worden tot 135.000 ton/jaar. De Coöperatieve Vereniging voor Mestbe- en Verwerking U.A. te Uden treedt op als initiatiefnemer namens de toekomstige exploitanten van de be- en verwerkingsinrichtingen.

- In het MER dient een beschrijving te worden gegeven van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd en de noodzaak daartoe. Aangegeven dient te worden welke andere initiatieven er in de betrokken gebieden zijn voor de be- en verwerking van dunne mest. Het MER zal moeten motiveren waarom is gekozen voor de voorgenomen mest be- en verwerkingstechniek. Omdat dit de eerste grootschalige installatie op basis van het gekozen proces is, dient bij de beschrijving uitgebreid aandacht te worden besteed aan de resultaten van eerdere proefnemingen in de proefinstallatie te Odiliapeel.
- Aangegeven dient te worden in welke mate milieu-overwegingen een rol hebben gespeeld bij de keuze van de locaties mede in relatie tot de aanvoer van de mest en de afvoer van het eindproduct. Het studiegebied omvat de te beschouwen locaties en de omgeving daarvan voorzover deze wordt beïnvloed door de voorgenomen activiteit. Waar gebieden belangrijke waterhuishoudkundige of ecologische (bijvoorbeeld fourageer- en rustgebieden van vogels) of ruimtelijke relaties hebben met het directe beïnvloedingsgebied, dienen deze gebieden ook tot het studiegebied te worden gerekend. Het MER dient inzicht te geven in de voor de voor studiegebieden geldende bestemmingen in vigerende bestemmingsplannen en streekplannen. Tevens dient te worden aangegeven waarom niet is gekozen voor vestiging op of aansluitend op een industrieterrein (hoofdstuk 3 voorlopige inspectie richtlijn mestverwerkingsinstallaties deel 1, februari 1991¹⁾).
- Maatregelen ter voorkoming van ongecontroleerd wegstromen van verontreinigde stoffen naar het riool, de bodem, grond- en oppervlaktewater en lucht ten gevolge van niet voldoende functioneren van apparatuur.
- Emissie van SO₂, NO_x, NH₃ en geur dienen te worden aangegeven, gerelateerd aan de reeds aanwezige emissies en de voor het studiegebied geldende emissie (reductie) doelstellingen.
- De naar het oppervlaktewater optredende emissies (parameters: temperatuur, chemisch zuurstofverbruik, biologisch zuurstofverbruik, stikstof, zuurstof, fosfaat, zuurgraad, zouten, zwevende stof en zware metalen) dienen te worden aangegeven.

1 Zie bijlage 4, inspraakreacties nummers 2 en 3.

Tevens dient inzicht te worden verschaft in de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater (parameters: zuurstofconcentratie, chemisch zuurstofverbruik, biologisch zuurstofverbruik, percentage zuurstofverzadiging, stikstofcomponenten, fosfaat, chloride, geleidbaarheid, temperatuur, zuurgraad en zouten).

- Aangegeven moet worden hoe de organisatie van de mestverwerking eruit gaat zien, welke positie, verantwoordelijkheden en functies de voor elke locatie apart op te richten B.V. zal krijgen in de gehele keten van agrariër tot mestverwerker. Met name dient de vraag te worden beantwoord in hoeverre de nieuwe B.V. verantwoordelijk is voor de oprichting en exploitatie van de be- en verwerkingsinrichting en de afzet van het geproduceerde produkt.
- Aandacht dient te worden besteed aan de verwachtingen met betrekking tot de afzetmogelijkheden van het eindprodukt (inclusief eventuele verdere verwerkingstappen) en de kwaliteit hiervan (produktspecificaties). Vermeld dient te worden op welke wijze de aangevoerde mest zal worden geanalyseerd op samenstelling, onder andere uit het oogmerk van kwaliteitsbewaking van de grondstof.
- De vraag moet worden beantwoord welke afwegingen zullen worden gehanteerd bij de beslissing om op te schalen van 67.500 ton naar 135.000 ton per jaar. De capaciteitskeuze dient te worden onderbouwd.

1. INLEIDING

De Mestwerk Noordelijk Peelgebied B.V. i.o., Mestwerk Zuidelijk Peelgebied B.V. i.o., Mestwerk Oostelijke Kempen B.V. i.o., Mestwerk Westelijke Kempen B.V. i.o. en Mestwerk de Meijerij B.V. i.o. hebben het voornemen om installaties op te richten voor de be- en verwerking van dunne mest, bestaande uit kalveren zeugenmest en mest uit "groenlabel stallen", in respectievelijk Helvoirt, Gemert, Uden, Bergeijk en Baarle-Nassau. De capaciteit van elke afzonderlijke be- en verwerkingsinstallatie zal aanvankelijk 67.500 ton/jaar zijn en uiteindelijk verdubbeld worden tot 135.000 ton/jaar. De Coöperatieve Vereniging voor Mestbe- en Verwerking U.A. te Uden treedt op als initiatiefnemer namens de toekomstige exploitanten van de be- en verwerkingsinrichtingen.

De bouw of uitbreiding van een mestverwerkingsinstallatie met een capaciteit (op jaarbasis) van 25.000 ton of meer is een activiteit waarop de in de Wet milieubeheer (Wm) opgenomen regeling inzake milieu-effectrapportage (m.e.r.) van toepassing is.

De m.e.r.-plicht is in dit geval gekoppeld aan de te nemen besluiten op de aanvragen om vergunning krachtens de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo).

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant zijn bevoegd gezag in het kader van de vergunningverlening ingevolge de Wet milieubeheer; voor de Wet verontreiniging oppervlaktewateren vergunningverlening zijn respectievelijk de dagelijkse besturen van de waterschappen de Aa, de Dommel, de Maaskant en het Hoogheemraadschap West-Brabant bevoegd gezag.

Bij brief van 18 augustus 1994 (bijlage 1) verzochten Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant de Commissie voor de m.e.r. te adviseren over de richtlijnen met betrekking tot het op te stellen MER.

De bekendmaking van de start van de milieu-effectrapportage vond plaats in de Staatscourant van 19 augustus 1994 (bijlage 2).

Het onderhavige advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de m.e.r. De samenstelling van deze werkgroep en andere projectgegevens staan vermeld in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder in dit advies "de Commissie" genoemd.

Bij het opstellen van haar advies heeft de Commissie alle via de provincie ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen (zie bijlage 4) die schriftelijk werden ingebracht in beschouwing genomen.

Het advies is samengesteld in volgorde van onderwerpen welke een MER tenminste moet bevatten volgens artikel 7.10 van de Wet milieubeheer. In de hoofdpunten van het advies zijn de belangrijkste onderdelen van dit advies opgenomen.

2.

PROBLEEMSTELLING EN DOEL VAN DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

In het MER dient een beschrijving te worden gegeven van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd en de noodzaak daartoe, mede in relatie tot het onder andere op de Wet Bodembescherming en de Meststoffenwet gebaseerde meststoffenbeleid. Bij deze beschrijving dienen voorts de gebruiksmogelijkheden van het eindprodukt te worden betrokken.

Aan de hand van een globale beschouwing dienen de achtergronden van het huidige meststoffenbeleid van de overheid weergegeven te worden. Hierbij dient in ieder geval aandacht te worden besteed aan reeds verschenen en op korte termijn te verwachten besluiten (amvb's ex Wet Bodembescherming en Meststoffenwet).

Ten aanzien van de te verwerken mestsoort dient, samenvattend, een prognose te worden gegeven van de ontwikkeling van het overschot in het verzorgingsgebied van de te realiseren be- en verwerkingsinstallaties voor mest onder invloed van het meststoffenbeleid.

Daarbij dient in ieder geval te worden ingegaan op zowel ontwikkelingen in de omvang als de aard en samenstelling van deze mestsoort (onder andere als gevolg van de toename van "groenlabel stallen"). Ook dient te worden aangegeven welk acceptatiebeleid wordt gevoerd ten aanzien van de mest.

Met inachtneming van het hierboven gevraagde dient aangegeven te worden waarom het voornemen van de initiatiefnemer zich richt op de verwerking van dunne mest en welke, in milieuhygiënische zin, doelmatige bijdrage het initiatief, ook landelijk gezien, kan leveren aan de oplossing van de problematiek die met deze mestsoort en andere mestsoorten samenhangt (bijvoorbeeld in relatie tot de ammoniak-problematiek).

Verder dient in het MER te worden aangegeven:

- welke andere initiatieven er in de betrokken gebieden zijn voor dunne mestverwerking. Vervolgens zal het MER moeten motiveren waarom is gekozen voor de voorgenomen mest be- en verwerkingstechniek. De motivering kan gebeuren door een vergelijking met andere mestbe- en verwerkingstechnieken op hoofdlijnen, waarbij met name aandacht wordt besteedt aan de milieu-aspecten en de criteria die zijn gehanteerd bij de keuze en welke afwegingen zijn gemaakt;
- in welke mate milieu-overwegingen een rol hebben gespeeld bij de keuze van de locaties; Hierbij dient te worden aangegeven waarom niet is gekozen voor vestiging op of aansluitend op een industrieterrein (hoofdstuk 3 voorlopige inspectie richtlijn mestverwerkingsinstallaties deel 1, februari 1991²⁾);

2 Zie bijlage 4, inspraakreacties nummers 2 en 3.

- hoe de aanvoer van de te be- en verwerken mestsoort uit in ieder geval de dichtst nabij gelegen netto-overschotgebieden van de voorgenomen inrichting gerealiseerd en ook op de lange termijn gegarandeerd kan worden;
- de verwachtingen, met betrekking tot de afzetmogelijkheden van het uit het voorgenomen verwerkingsproces voortkomende produkt (inclusief eventuele verdere verwerkingstappen), de kwaliteit van het af te zetten produkt (produktspecificaties) in aanmerking nemend. De Commissie maakt uit de startnotitie op dat het het voornemen is om het produkt in Nederland af te zetten. In het MER moet worden aangegeven wat de beoogde afzetgebieden zijn.

Het MER moet het doel van het projekt weergeven in relatie tot de problematiek in het mestoverschotgebied. Daartoe dient een globale fosfaat- en stikstofbalans van het verzorgingsgebied te worden opgesteld. Hierbij moet worden aangegeven op welke wijze het voorgenomen initiatief deze massabalansen beïnvloedt. De alternatieven en varianten die in het MER moeten worden uitgewerkt, dienen te worden getoetst aan concrete beoordelingscriteria. Deze criteria, die afhankelijk zijn van de geformuleerde doelstelling, worden onder andere bepaald door de normen en streefwaarden van het milieubeleid. In het MER moet gemotiveerd worden aangegeven welke toetsingscriteria zijn gehanteerd. Tenslotte dient uit de probleemstelling ook duidelijk te worden hoe de organisatie van de mestverwerking eruit gaat zien, welke positie, verantwoordelijkheden en functies de voor elke locatie apart op te richten B.V. zal krijgen in de gehele keten van agrariër tot mestverwerker. Met name dient de vraag te worden beantwoord in hoeverre de nieuwe B.V. verantwoordelijk is voor de oprichting en exploitatie van de be- en verwerkingsinrichting en de afzet van het geproduceerde produkt.

3. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

In het MER dient aangegeven te worden ten behoeve van welke besluiten het MER wordt opgesteld en door wie deze besluiten zullen worden genomen. Hierbij dient tevens te worden aangegeven wat de status is van deze besluiten, de te volgen procedure(s) en tijdplanning.

Aangegeven dient te worden welke besluiten nog genomen moeten worden teneinde het project ten uitvoer te kunnen brengen. Ook dient aandacht te worden besteed aan eventueel af te sluiten overeenkomsten ten aanzien van de aanvoer van de mest, de afvoer en afzet van het uit het voorgenomen verwerkingsproces voortkomende eindprodukt. Hoe worden de diverse besluiten op elkaar afgestemd?

Het MER dient inzicht te geven in de relevante en in ontwikkeling zijnde regelgeving, plannen en bestuurlijke uitspraken op rijks, provinciaal en gemeentelijk niveau die invloed uitoefenen op of beperkingen opleggen aan de besluiten waarvoor het MER wordt opgesteld, zoals:

- streekplan en bestemmingsplan (voor elk der lokaties);
- waterkwaliteitsplannen en waterhuishoudingsbeheerplannen;
- Nota Stankbeleid;
- voorlopige inspectie richtlijn, mestverwerkingsinstallaties, deel 1 en 2, publicatie 91-02 Ministerie van VROM;
- structuurschema Groene Ruimte^{3]}.

4. VOORNEMEN EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

4.1 Algemeen

Het MER dient de voorgenomen activiteit te beschrijven. Omdat dit de eerste grootschalige installatie op basis van het gekozen proces is, dient bij de beschrijving van de navolgend gevraagde aspecten uitgebreid aandacht te worden besteed aan de resultaten van eerdere proefnemingen in de proefinstallatie te Odillapeel. Beschreven dient te worden welke resultaten in het bijzonder met betrekking tot de kwaliteit en kwantiteit van het afgas, het te lozen water en de restvervuiling thans in de demonstratie-inrichting bereikt kunnen worden. Deze resultaten dienen zoveel mogelijk gebaseerd te zijn op analyses door (gecertificeerde) laboratoria. Tevens dient aangegeven te worden, welke gevolgen de opvoering van de hoeveelheid te verwerken mest tot 67.500 respectievelijk 135.000 ton per jaar heeft voor de emissies.

De beschrijving van de voorgenomen activiteit en de mogelijke alternatieven kunnen worden opgesplitst in de volgende onderwerpen:

- capaciteit;
- transport en registratie;
- opslag;
- voorbehandeling;
- concentreren;
- lucht- en gasbehandeling;
- afvalwaterzuivering.

Er dient inzage te worden gegeven in de gewenste reservecapaciteit aan apparatuur en materieel daar hier sprake is van een volcontinue bedrijfsvoering. Uit het MER dient te blijken of er mogelijkheden zijn om andere mestsoorten dan dunne mest in de installatie te be- en verwerken.

3 Zie bijlage 4, inspraakreactie nummer 10.

Het MER dient naast de beschrijving per onderdeel, ook de samenhang tussen de verschillende procesonderdelen weer te geven. Dit kan met behulp van een uitgebreid blokschema met gekwantificeerde energie- en stofstromen, waarin wordt aangegeven welke produkten ontstaan bij welke onderdelen en waar en in welke processen deze vervolgens weer worden gebruikt. Tot dit overzicht behoort een massabalans (onder andere water, droge stof, organisch stofgehalte vluchtige vetzuren, stikstof, fosfor, kalium, zwavel, ammoniak en zouten) en een energiebalans (onder andere temperatuur en energiestroom). Ook de variatie in samenstelling van de processtromen en/of procesparameters die bij de verschillende procesonderdelen op kan treden dient te worden aangegeven.

Een tekening van de inrichting van het terrein en van het gebouw, waarbij de plaats van de verschillende procesonderdelen is aangegeven, alsmede de optredende interne vervoersstromen van grondstoffen, hulpstoffen en produkten kunnen ook aan dit inzicht bijdragen.

4.2 Capaciteit

Het MER moet aangeven, wat de capaciteit is van de installatie en de volgende vragen beantwoorden:

- welke afwegingen zullen worden gehanteerd bij de beslissing om op te schalen van 67.500 ton naar 135.000 ton per jaar; de capaciteitskeuze dient te worden onderbouwd;
- op grond waarvan zijn deze capaciteiten gekozen: het maximaal mestaanbod per dag, het daggemiddelde aanbod of iets daartussen;
- duidelijk dient te zijn, in hoeverre de capaciteit van de installatie samenhangt met de verwerkingscapaciteit van andere installaties voor be- en verwerking van dunne mest binnen de provincie. Bovendien moet worden aangegeven, in hoeverre er technisch of economisch gezien drempels zijn in de capaciteitskeuze;
- welk onderdeel van de installatie is het meest gevoelig voor storingen? Welke capaciteit heeft dit onderdeel? In hoeverre wordt bij de capaciteitskeuze rekening gehouden met dergelijke storingen;
- hoe flexibel is de gekozen capaciteit in relatie tot de aangeboden mest? Welke mogelijkheden biedt de installatie tot latere uitbreiding, inkrimping of tijdelijke stopzetting, bijvoorbeeld in verband met verbod op mesttransport?

4.3 Transport en registratie

De volgende aspecten dienen te worden beschreven:

- wijze van inzameling van de te be- en verwerken mestsoort(en);
- wijze van transport van en naar de inrichting, waaronder:
 - aard, omvang en tijden van verkeer van en naar de inrichting;
 - aandeel in het totale verkeer op de aan- en afvoerwegen;
 - parkeer-, wacht- en manoeuvreerruimte;
 - aanleg van benodigde infrastructuur op het terrein van de inrichting of daarbuiten (bijvoorbeeld voor de ontsluiting en voor overslag in het aanleveringsgebied);

- wijze waarop tijdens het lossen gasvormige verontreinigingen zoals NH_3 en stankstoffen worden tegengegaan bij de ontvangstplaats;
- wijze waarop voertuigen en tanks worden schoongemaakt voor of na het lossen, en ontsmet in geval transport heeft plaatsgevonden door "besmet" gebied, of in het geval dat met pathogenen besmette mest wordt aangevoerd;
- wijze van overslag van transportmiddelen naar opslag- en bijbehorende voorzieningen ter voorkoming van bodem-, oppervlakte- en grondwaterverontreiniging;
- controle, acceptatie en registratie van dunne mest bij de inrichting en op welke wijze de aangevoerde mest zal worden geanalyseerd op samenstelling, onder andere uit het oogmerk van kwaliteitsbewaking van de grondstof;
- beperkingen die gelden voor de aangeleverde mest, eisen aan het droge stof en/of organische stofgehalte en wijze waarop invloed wordt uitgeoefend op de kwaliteit van de aangeleverde mest;
- behandeling van partijen aangeleverde, niet acceptabele mest.

4.4 Opslag

De volgende aspecten dienen te worden beschreven:

- omvang en wijze van op- en overslag (en voor hoeveel dagen) van dierlijke mest, grond- en hulpstoffen, eind- en halffabrikaten, gevaarlijk afval en producten;
- wijze van buffering (gemiddelde en maximale verblijftijden) vanwege continue bedrijfsvoering;
- de opslag van mest in geval van bedrijfsstoringen;
- maatregelen ter voorkoming en beperking van bodem-, oppervlakte- en grondwaterverontreiniging en stankhinder.

4.5 Voorbehandeling

De volgende aspecten dienen te worden beschreven:

- motivatie van het gekozen systeem van voorbehandeling;
- wijze van voorbehandeling van de mest ter verwijdering van zand, stenen en andere grove delen. Wat gebeurt er met het afgescheiden materiaal;
- tot welke pH wordt de mest aangezuurd? Welke zuren worden toegepast? Welke hoeveelheden worden gebruikt in relatie tot de gewenste pH;
- welke voorzieningen zijn aanwezig om schuimoverlast tijdens het aanzuren van de mest te voorkomen;
- de omvang en aard (onder andere CO_2 , NO_x , SO_x) van de emissie tijdens het aanzuren;
- wat is de relatie tussen de pH van de mest en het vrijkomen van geur en andere gasvormige verontreinigingen zoals vluchtige vetzuren en ammoniak bij de volgende processtappen?

4.6 Concentrering

Het MER dient inzicht te geven in het toe te passen indamproces. Daarbij dienen de volgende aspecten te worden behandeld:

- waarom is voor een indamproces als concentreringsstap gekozen;
- het type indamper, mede in relatie tot beperking van de produktie van stankstoffen;
- wijze waarop het proces wordt gecontroleerd;
- omvang, samenstelling en fluctuaties van de processtromen bij normale bedrijfsomstandigheden, het opstarten van de installatie(s) en bij eventuele storingen;
- betrouwbaarheid van het proces. Daarbij dient de kans te worden aangegeven dat het gehele proces uitvalt, evenals de gevolgen voor de bedrijfsvoering;
- minimum en maximum droge stofgehalte van de mest die in de installatie kan worden verwerkt en de consequenties voor de verwerkingscapaciteit;
- samenstelling en hoeveelheid van eventuele vluchtige verbindingen die vrijkomen tijdens het indamproces;
- samenstelling, behandeling en bestemming van het condensaat van de indamper;
- wat zijn de procescondities van de indamper (druk en temperatuur van vloeistof en stoom);
- wat is het energiegebruik (warmte en electriciteit) van de indamper? Hoe wordt de voor de indamping benodigde energie opgewekt? Welke brandstoffen worden toegepast? Wat zijn de emissies (onder andere NO_x , SO_x , CO) van de energie-opwekking?

4.7 Lucht- en gasbehandeling

In een blokschema dienen alle emissiepunten te worden aangegeven. Voor elk emissiepunt dient te worden aangegeven hoe de emissiebeperking wordt uitgevoerd. Daarbij dienen de volgende aspecten te worden betrokken:

- maatregelen (overkapping, afzuiging, ontstopping, zure gaswassing en/of biofiltratie) die bedoeld zijn of er aan bijdragen stof- en stankoverlast te vermijden en emissie van overige gasvormige componenten tegen te gaan. Hierbij dient een beschrijving te worden gegeven van de werking van de voorzieningen, de bedrijfsvoering en de controle op een goede werking;
- plaatsen in de procesvoering waar lucht, zonder luchtzuivering, kan ontsnappen;
- de aard van de stankcomponenten;
- de werking en rendement van het blobed en de zure gaswasser;
- de restemissie van NO_x , NH_3 , SO_x , H_2S en geur.

4.8

Geluid

De volgende aspecten dienen beschreven te worden:

- Een inventarisatie van de representatieve bedrijfssituatie zijnde geluidproducerende activiteiten en bronnen voor zover deze relevant zijn voor geluid-immissieniveaus buiten de inrichting. Dit betreft de bronsterkte in oktaafbanden en de bedrijfsperiode in de dag-, avond- en nachtperiode. Vrachtverkeer binnen de grenzen van de inrichting dient hierin te worden meegenomen. Vrachtverkeer buiten de inrichting dient te worden meegenomen voorzover deze duidelijk aan de inrichting toegerekend kan worden. Incidentele gebeurtenissen (<12 jaar) hoeven niet te worden meegenomen. Echter deze moeten wel worden gemeld.
- In hoeverre voldoen de installaties met betrekking tot geluid aan de "stand der techniek" c.q. ALARA.

4.9

Behandeling en lozing afvalwater

In een blokschema dienen alle emissiepunten te worden aangegeven. Voor elk emissiepunt dienen de maatregelen (onder andere omgekeerde osmose) die bedoeld zijn om de lozing van milieubelastende stoffen in het oppervlaktewater te beperken te worden aangegeven. Hierbij dienen de volgende aspecten te worden betrokken:

- herkomst van het afvalwater en kwaliteit (onder andere temperatuur, chemisch zuurstofverbruik, biologisch zuurstofverbruik, stikstof, zuurstof, fosfaat, zwevende stof, zuurgraad en zouten) en kwantiteit van het afvalwater en te lozen water;
- beschrijving van het zuiveringssysteem en de motivatie van de keuze;
- procescondities zuivering;
- gebruik hulpstoffen;
- vervuiling membranen;
- bestemming en eventuele verdere verwerking restprodukten;
- plaats van lozing van het gezuiverde afvalwater;
- gevolgen van het recirculeren van ammoniak en vluchtige organische stoffen naar de mest; de mogelijkheid van ophoping van deze stoffen in het systeem op basis van ervaringen met de demonstratie-inrichting.

4.10

Afvalstoffen

Aangegeven dient te worden waar in het proces afvalstoffen vrijkomen, en wat daarvan de chemische samenstelling en de hygiënische kwaliteit is en in welke hoeveelheden deze stoffen vrijkomen. Voorts dient de plaats en wijze van opslag en de afvoer te worden beschreven. Tot slot dient aandacht te worden gegeven aan de wijze van verwerking en de eindbestemming van de afvalstoffen.

4.11 Milieuzorgsysteem

De inrichting valt volgens het Rijksoverheidsbeleid onder de categorie bedrijven die in 1995 dienen te beschikken over een werkend bedrijfsintern milieuzorgsysteem⁴]. In het MER dient een globale beschrijving te worden opgenomen van het zorgsysteem, met name betreffende de milieubeleidsverklaring en de samenhang tussen organisatorische en technische aspecten. In ieder geval dient aandacht aan de volgende aspecten te worden besteed:

- plaatsen waar en de wijze waarop de metingen (monitoring) in ruimte en tijd van daadwerkelijke uitwerpen van de gerealiseerde installaties onder normale en bijzondere bedrijfsomstandigheden plaatsvinden;
- wijze waarop metingen worden teruggekoppeld naar bedrijfsvoering;
- grenzen waarbinnen procescondities mogen variëren;
- maatregelen die al of niet automatisch worden genomen indien emissies naar water en lucht bepaalde grenswaarden overschrijden;
- wijze van controle op de registratie-apparatuur⁵];
- wijze en frequentie van controles op de samenstelling van aangeleverde mest (waarin mogelijk giftige stoffen, zware metalen of pathogenen voorkomen) en af te leveren (eind)produkten;
- werkwijze indien een produkt niet afzetbaar is.

4.12 Bedrijfsstoringen en calamiteiten

Bij de onderlinge afhankelijkheid van de verschillende procesonderdelen dient met name te worden aangegeven op welke wijze storingen in onderdelen van het proces bij andere procesonderdelen kunnen worden opgevangen dan wel tot problemen leiden. Van groot belang voor de beperking en beheersing van milieu-effecten is de bedrijfsvoering. Er dient dan ook een beschrijving te worden gegeven van de bedrijfsvoering bij normaal in werking zijnde installaties en van die situaties waarin onderhoud en reparaties worden uitgevoerd. Bij deze beschrijving dient tevens een analyse te worden gepresenteerd van de risico's voor de bedrijfsvoering van het uitvallen van onderdelen van de inrichting en welke (eventueel onafhankelijke) inspecties zijn voorzien (storingsanalyse). Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de ervaring met de demonstratie-inrichting te Odilapeel. Daarbij dient aandacht te worden besteed aan:

- aard, frequentie en tijdsduur van storingen die kunnen optreden, onder vermelding van resulterende uitworp in ruimte en tijd, tevens bij het opstarten en uit bedrijf nemen van onderdelen van de installatie;
- procedures die worden gevolgd bij storingen;
- maatregelen indien onderdelen van het mestverwerkingssysteem langer buiten gebruik zijn dan gedurende het normale onderhoud c.q. in het geval van het volledig stagneren van de produktie;
- maatregelen ter voorkoming van ongecontroleerd wegstromen van verontreinigende stoffen naar het riool, de bodem, grond- en oppervlaktewater en lucht ten gevolge van niet voldoende functioneren van de apparatuur.

4 Notitie milieuzorg in bedrijven, Tweede Kamer, vergaderjaar 1988-89, Kamerstuk 20633 nummer 3.

5 Zie bijlage 4, inspraakreacties nummers 1 en 16.

De keuze van de in beschouwing genomen alternatieven en varianten dient in het MER zorgvuldig te worden gemotiveerd, alsook het selectieproces waaruit het voorkeursalternatief naar voren is gekomen. Bij deze motivering verdienen vooral de milieu-argumenten de aandacht.

De alternatieven dienen voor wat betreft diepgang en detaillering vergelijkbaar te zijn. In het MER moet worden aangegeven hoe het gestelde doel van het voornemen kan worden bereikt met behulp van de beschouwde alternatieven.

Het nulalternatief heeft een tweeledige doelstelling. Enerzijds behandelt het de situatie op en bij de locatie waarbij de aanleg van de be- en verwerkingsinstallatie achterwege blijft, maar de locatie en de omgeving daarvan zich zullen ontwikkelen onder invloed van reeds bestaande of voorgenomen activiteiten (autonome ontwikkelingen).

Anderzijds kan hier worden beschreven op welke wijze de te be- en verwerken mest in het geval waarin de installatie niet zou worden gebouwd zou worden verwerkt.

Met name dient aangegeven te worden, welke mogelijkheden er zijn, de dunne mest zoveel mogelijk in de directe omgeving van de veehouderijen te gebruiken, en wat de milieugevolgen daarvan zijn.

Uitvoeringsalternatieven

Op de in de startnotitie aangeduide voorgenomen activiteit zijn alternatieven en varianten denkbaar met betrekking tot een aantal uit milieuhygiënisch oogpunt belangrijke onderdelen van de inrichting. Het idee achter het beschrijven van deze alternatieven is het aangeven van de mogelijke milieutechnische voorzieningen ter beperking van geur, stof en geluid emissies naar lucht, water en bodem. Met name wordt aandacht gevraagd voor de volgende aspecten met een indicatie van de haalbaarheid van deze opties:

- milieutechnische voorzieningen ter beperking van emissies naar de bodem;
- milieutechnische voorzieningen ter beperking van geluidemissies;
- de wijze van zuivering van het afvalwater van de gehele inrichting (onder andere aansluiting op een RWZI, membraamsysteem of biologische zuivering in eigen beheer);
- de wijze van aanvoer van de mest en hulpstoffen en de wijze van afvoer van de (eind)produkten;
- de wijze van afvoer van de al dan niet gezuiverde afvalwaterstromen;
- de wijze van voorbehandelen van de aangevoerde mest (gisting in combinatie met energie-opwekking, aerobe behandeling en dergelijke) ;
- andere (biologische) luchtzuiveringsinstallaties.

Meest milieuvriendelijk alternatief

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

Bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief kunnen twee wegen worden behandeld. De eerste mogelijkheid is het beschrijven van een alternatief proces met geringere emissies naar het milieu, indien voorhanden. De tweede mogelijkheid is het meest milieuvriendelijk alternatief op te bouwen met behulp van een zo milieuvriendelijk mogelijke uitvoering van de verschillende onderdelen van de installaties. In dat geval is het meest milieuvriendelijk alternatief het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast.

5. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELING VAN DAT MILIEU

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

5.1 Algemeen

In het MER dient de bestaande toestand van het milieu in de omgeving van de voorgenomen activiteit te worden beschreven alsmede de autonome ontwikkeling van dat milieu in het geval de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen. Daarbij dient te worden aangesloten bij de beschrijving van het nulalternatief, zoals aangeduid in het vorige hoofdstuk. De beschrijvingen kunnen worden gebaseerd op reeds bestaand materiaal van bijvoorbeeld de lokale en provinciale overheden.

Het studiegebied omvat de te beschouwen afzonderlijke locaties en de omgeving daarvan voorzover deze wordt beïnvloed door de voorgenomen activiteit. Per milieu-aspect (lucht, bodem, water e.d.) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Gevoelige objecten in de omgeving dienen onder vermelding van aard, omvang, aantal, plaats en afstand tot de installatie te worden aangegeven op kaart. Gedetailleerde kaarten en een duidelijke overzichtskaart zijn van belang.

Waar gebieden belangrijke waterhuishoudkundige of ecologische (bijvoorbeeld fourageer- en rustgebieden van vogels) of ruimtelijke relaties hebben met het directe beïnvloedingsgebied, dienen deze gebieden ook tot het studiegebied te worden gerekend⁶⁾.

Bij de bestaande toestand van het milieu dient de "waarde" of betekenis (regionaal, nationaal enzovoort), de kwetsbaarheid (gevoeligheid) en de gebruiksfuncties van betreffende (deel)gebieden te worden beschreven; dit zowel van bestaande als potentiële gebruiksmogelijkheden en functies daarvan op de lange termijn.

6 Zie bijlage 4, inspraakreacties nummers 1, 6, 7 en 9.

Bij de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu en de ontwikkeling daarvan zal het MER, voor zover relevant en van belang voor de beslissingen, in het bijzonder aandacht moeten besteden aan de in de volgende paragrafen opgesomde aspecten.

5.2 Abiotische aspecten

- bodemkwaliteit (eventuele verontreinigingen van zowel terrestrische als aquatische bodems);
- grondwaterkwaliteit;
- luchtkwaliteit, achtergrondniveaus luchtverontreiniging op leefniveau (parameters: NH_3 , NO_x , H_2S , SO_x en geur) en de gemiddelde depositie in zuur-equivalenten per hectare per jaar; Waar dit van betekenis is, dient het verloop van de luchtkwaliteit in de afgelopen jaren te worden beschreven, alsmede de invloed van bekende toekomstige ontwikkelingen (nieuwe bronnen, mogelijk saneringen et cetera);
- geluidniveaus bij de dichtst bijzijnde geluidgevoelige objecten en geluidcontouren voor de dag-, avond- en nachtperiode;
- relevante verkeersbewegingen;
- kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater (parameters: zuurstofconcentratie, percentage zuurstofverzadiging, chemisch zuurstofverbruik, biologisch zuurstofverbruik, stikstofcomponenten, fosfaat, chloride, geleidbaarheid, temperatuur, zuurgraad en zouten);
- kwantiteit van dat ontvangende water.

5.3 Biotische aspecten

Globaal dienen beschreven te worden: de aanwezige natuurwaarden in het studiegebied, zoals flora (vegetatietypen, indicatorsoorten voor milieucondities en levensgemeenschappen; bijzondere soorten), fauna (soorten, indicatorsoorten voor milieucondities en levensgemeenschappen; bijzondere soorten) en functies van het gebied als bijvoorbeeld doortrek-, rust- of fourageergebied.

5.4 Landschap en bodemgebruik

- visueel-ruimtelijke kenmerken van het bebouwde en van het natuurlijke landschap zoals openheid en geslotenheid;
- karakter van het landschap;
- huidige bestemmingen en functies van de locatie en de omgeving; zijn er gevoelige objecten (bestaande en voorgenomen) in de directe omgeving van de locatie, woongebieden, landbouwgebieden, natuurgebieden, grondwaterbeschermingsgebieden, recreatiegebieden en dergelijke.

5.5 Autonome ontwikkeling van het milieu

Uitgangspunt voor de beschrijving van de autonome ontwikkeling van het milieu is de situatie zonder be- en verwerkingsinstallatie maar met reëel te verwachten autonome ontwikkelingen in het gebied. Daarbij kan worden gedacht aan de invloed van onder andere mogelijk te verwachten verdergaande industrialisering in de omgeving, maar ook aan de invloed van het voortschrijdende milieubeleid.

Bij de beschrijving van de autonome ontwikkeling behoren in ieder geval de mogelijke (na-ijlings)effecten te worden betrokken van inmiddels voltooide of nog lopende activiteiten, alsmede van activiteiten waarvan redelijkerwijs is te voorzien, dat zij zullen worden uitgevoerd.

Hoe is de verkeersstructuur rond de locatie(s) (voor zover deze wezenlijk wordt belast door het verkeer voor de inrichting)? Daarbij dient aandacht te worden besteed aan de capaciteit van de wegen en de mate waarin deze capaciteit wordt benut en eventuele andere functies van deze wegen. Hierbij dient gebruik te worden gemaakt van duidelijke kaarten⁷].

6. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

6.1 Algemeen

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en de alternatieven dient aandacht te worden geschonken aan effecten van tijdelijke aard en aan de permanente gevolgen. Ook moet worden nagegaan in hoeverre de gevolgen (nagenoeg) onomkeerbaar zijn. De gevolgen moeten zoveel mogelijk in hun onderlinge samenhang worden beschouwd.

De te verwachten effecten dienen steeds te worden gerelateerd aan de bestaande toestand en de te verwachten ontwikkeling van het milieu.

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet voor zover relevant onderscheid worden gemaakt in:

- * de bouwfase;
- * de fase waarin de mestverwerkingscapaciteit 67.500 ton bedraagt;
- * de fase waarin de mestverwerkingscapaciteit 135.000 ton bedraagt;
- * de periode na gebruik (sluiting, afbraak en afwerking).

7 Zie bijlage 4, inspraakreacties nummers 4, 5 en 15.

Bij de voorspellingen dient te worden aangegeven, welke methoden of modellen zijn gebruikt en waarom. Aannamen dienen te worden gemotiveerd. Bij de resultaten van de voorspellingen dient te worden aangegeven, tussen welke grenzen zij kunnen variëren als gevolg van onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en de gebruikte invoergegevens. Bij onzekerheid over het eventueel optreden van milieu-effecten moet behalve de meest waarschijnlijke ontwikkeling ook de slechtst denkbare situatie worden beschreven.

Bij de gevolgen van het voornemen voor het milieu, dient tevens in te worden gegaan op de cumulatie van emissies ten opzichte van de bestaande toestand en de autonome ontwikkeling. Het betreft met name geluid- en geuremissies en tevens immissies.

6.2 Geurhinder en luchtverontreiniging

Aangegeven dient te worden welke stoffen de belangrijkste bijdrage leveren aan de mogelijke geurhinder (NH_3 , aminen, H_2S , mercaptanen en vetzuren). Om de mogelijke geurhinder in de omgeving in kaart te brengen dienen schattingen van de geuremissies te worden gemaakt gebaseerd op metingen, die door gecertificeerde geurmeetlaboratoria zijn uitgevoerd. Zowel gemiddeld te verwachten geuremissies als piekmissies dienen te worden vermeld, uitgedrukt in geureenheden per uur. De grenzen van de gebieden waarbinnen de concentraties van 1 geureenheid/ m^3 als uurgemiddelde gedurende meer dan 175 uren (98 percentiel) respectievelijk 45 uren (99,5 percentiel) per jaar zal worden overschreden, dienen te worden aangegeven in duidelijke kaarten (1:10.000). Ook dient het aantal inwoners dat in de toekomst binnen deze gebieden (blijft) wonen te worden geïnventariseerd.

Daarnaast dienen de emissies van SO_2 , NO_x en NH_3 te worden aangegeven, gerelateerd aan de reeds aanwezige emissies en de voor het studiegebied geldende emissie (reductie-) doelstellingen. De concentraties en deposities van deze stoffen in het studiegebied als gevolg van de activiteit dienen in kaart te worden gebracht met gebruikmaking van een daartoe geschikt verspreidingsmodel (bijvoorbeeld het OPS-model).

Van eventuele deeltjesvormige emissies dient te worden aangegeven, in hoeverre deze droog of in de vorm van druppeltjes is, en hoe groot deze emissies zijn. Ook dient aangegeven te worden, in hoeverre deze emissies relevant voor de gezondheid kunnen zijn in verband met de aanwezigheid van pathogene deeltjes (bijvoorbeeld coliforme bacteriën) of stof van biologische oorsprong, dat mogelijk allergeen kan zijn. Indien kan worden aangegeven dat eventueel ontsnappende micro-organismen niet (meer) pathogeen zijn (bijvoorbeeld door de afwezigheid van coliforme bacteriën) en dat de kans op het ontsnappen van stof op een laag niveau ligt, hoeven geen verdere voorspellingen te worden gemaakt.

6.3 Bodem en water

In het MER dient aandacht te worden besteed aan de milieugevolgen van:

- optreden van emissies naar de bodem, het grondwater en de riolering;
- verandering in de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater (parameters: zuurstofconcentratie, percentage zuurstofverzadiging, chemisch zuurstofverbruik, biologisch zuurstofverbruik, stikstofcomponenten, fosfaat, chloride, geleidbaarheid, temperatuur, zuurgraad en zouten);
- de situatie indien één of meer van deze procesonderdelen niet of onvoldoende functioneren. Hierbij dient tevens de stabiliteit c.q. bedrijfszekerheid van het proces als geheel in beeld te worden gebracht;
- hoeveelheden (gemiddeld en maximaal), samenstelling en frequentie van lozingen van (gezuiverd) afvalwater en overig bedrijfsafvalwater;
- te verwachten gevolgen van deposities van verzurende componenten (SO_2 , NO_x en NH_3).

6.4 Geluidhinder

De volgende aspecten dienen te worden beschreven:

- de geluidimmissieniveaus in de omgeving van de inrichting bij de geluidgevoelige bestemmingen in de dag-, avond- en nachtperiode ten gevolge van de representatieve bedrijfssituatie. Dit betreft het equivalente geluidniveau en het maximale niveau gemeten in "fast";
- de geluidcontouren van de 40, 45, 50, 55 en 60 dB(A) etmaalwaarden rond de inrichting;
- onderzocht dient te worden in hoeverre de 50 dB(A) contour van het industrieterrein ten gevolge van de onderhavige inrichting de zonegrens gaat overschrijden (alleen van belang wanneer de inrichting op een gezoneerd industrieterrein ligt);
- de trillingsniveaus (in KB) binnen woningen ten gevolge van activiteiten binnen de inrichting of door duidelijk aan de inrichting toe te schrijven verkeer;
- de resultaten van de geluid- en trillingsinventarisatie dienen getoetst te worden aan de streef- en grenswaarden voor landelijk gebied in de Circulaire industrielawaai en aan de KB waarde van 0,1.

6.5 Volksgezondheid en (externe) veiligheid

Het MER dient inzicht te geven in mogelijke ongewone voorvallen die buiten de inrichting hinder kunnen opleveren, danwel schade aan het milieu kunnen veroorzaken, zoals bedieningsfouten, falen van instrumentatie en breken van leidingen. Zo dient een indicatie te worden gegeven van de grootste effecten als gevolg van het incidenteel vrijkomen van hulpstoffen en eindprodukten tijdens transport en opslag binnen het fabrieksterrein. In ieder geval dienen de volgende aspecten te worden behandeld:

- (de kans op) het maximaal geloofwaardig ongeval en de effecten van dit ongeval op de directe omgeving;

- technische of organisatorische operationele maatregelen die worden genomen om de effecten van ongevallen te beperken.

Het MER dient een inzicht te geven in de verkeersveiligheid als gevolg van de aan- en afvoer van de meststoffen, reststoffen en verkregen produkten. Op welke tijdstippen kan de grootste concentratie van bedrijfsverkeer worden verwacht? Aangegeven dient te worden in hoeverre dit, in combinatie met de verkeersintensiteit, van invloed is op de veiligheid van de andere weggebruikers.

6.6 Flora, fauna en ecosystemen

Wat zijn de effecten van de emissies via bodem, lucht en water van de installatie, in tijdsperspectief, op gevoelige objecten in de omgeving (zowel terrestrisch als aquatisch) zoals flora (natuurlijke vegetatie en cultuurgewassen), fauna en ecosysteemttypen.

6.7 Landschap

Ten behoeve van de beoordeling van de landschappelijke aspecten dienen de volgende gegevens in het MER te worden opgenomen dan wel uitgewerkt:

- plattegronden met de situering van het complex (1:25.000);
- visueel-ruimtelijke effecten; illustratie van de verwerkingsvorm in het landschap;
- verdwijnen van bijzondere landschappelijke en cultuurhistorische elementen en structuren.

7. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De alternatieven moeten wat hun milieu-aspecten betreft met elkaar worden vergeleken, met als referentiekader de autonome milieu-ontwikkeling. De normen en streefwaarden van het milieubeleid zoals deze in hoofdstuk 2 en 3 van dit advies zijn gevraagd dienen bij de vergelijking van de alternatieven als toetsingskader.

Presentatie van de milieugevolgen van de verschillende aspecten van de onderscheiden alternatieven in een tabel biedt een goede basis voor een onderlinge vergelijking van de alternatieven.

Overige aandachtspunten bij dit onderdeel van het op te stellen MER zijn:

- een voorkeursvolgorde van de alternatieven per milieu-aspect;
- een beschouwing van de positieve en negatieve gevolgen van ieder alternatief en het belang daarvan voor de verschillende betrokken partijen;
- de mate waarin de initiatiefnemers bij elk van de alternatieven hun doel kunnen verwezenlijken.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de globale kostenaspecten van de in beschouwing genomen alternatieven en varianten worden betrokken.

8. LEEMTEN IN KENNIS, EVALUATIE ACHTERAF

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

In het MER moet worden aangegeven wat van de gevraagde informatie niet kan worden geleverd en waardoor dit wordt veroorzaakt. Ook de betekenis van deze **leemten** voor de besluitvorming moet worden aangegeven. Daarnaast kunnen ook worden vermeld:

- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens (b.v. inventarisaties en karteringen);
- gebrek aan bruikbare voorspellingsmethoden;
- andere kwalitatieve en kwantitatieve onzekerheden met betrekking tot milieugevolgen op korte en langere termijn.

Het bevoegd gezag dient bij het besluit omtrent de vergunning een **evaluatieprogramma** op te stellen teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken.

Dit evaluatieprogramma houdt rechtstreeks verband met de taak van het bevoegd gezag om de effecten op het milieu duurzaam te volgen en te kunnen voorzien in aanvullende en mitigerende maatregelen.

In het MER kan reeds een aanzet worden gegeven voor een dergelijk evaluatieprogramma.

9. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

In de samenvatting van het MER of van de vergunningaanvraag, als het MER daarin is opgenomen, zal kort en overzichtelijk de kern van de belangrijkste onderdelen van het MER moeten worden weergegeven. Wat betreft de onderlinge vergelijking van de alternatieven kan dit bijvoorbeeld gebeuren met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

De samenvatting dient aan het bevoegd gezag en aan een zo breed mogelijk publiek voldoende inzicht te geven voor de beoordeling van het MER en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven.

10. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

In verband met de leesbaarheid van het MER beveelt de Commissie aan:

- het MER beknopt van opzet te houden en te beperken tot die informatie, die relevant is voor de te nemen besluiten;
- sterke vereenvoudigingen enerzijds en slechts voor ingewijden toegankelijke taal anderzijds, te vermijden;
- in te gaan op relevante vragen over het project, zoals die uit de inspraakreacties naar voren zijn gekomen;
- afwijkingen van de richtlijnen te motiveren;
- ten behoeve van een heldere presentatie kaartmateriaal op te nemen over bijvoorbeeld het regionale mestzwaartepunt, de ontsluiting en de omgeving van de lokatie;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in het MER zelf, maar in bijlagen op te nemen;
- in het MER een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst op te nemen;
- in het MER verwijzingen naar de vastgestelde richtlijnen op te nemen.

BIJLAGEN

**bij het richtlijnenadvies
voor het
milieu-effectrapport Mest be- en verwer-
kingsinstallaties te Helvoirt, Gemert,
Bergeijk, Baarle Nassau en Uden**

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 18 augustus 1994 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

**Provincie
Noord-Brabant**

Dienst Waterstaat, Milieu en Vervoer

VERZONDEN

19 AUG. 1994

Provinciehuis
Brabantlaan 1
Correspondentie-adres:
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefax: 073 - 12 35 65

Telefoon 073 - 81 28 12

Ons kenmerk: 281332

Uw kenmerk: -

Afdeling : BDM

Doorkiesnr.: 812807

Bijlagen : 7

Datum : 18 augustus 1994

Onderwerp : Startnotitie milieu-effect-
rapportage (m.e.r.) Wet milieubeheer
(artikel 7.12).

Commissie voor de
milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Ingekomen:	22 AUG. 1994
nummer:	1123-94
dossier:	634-1/m 3 6
kopie naar:	Sc-pres-bib

Geachte commissie,

Hierbij doen wij u, mede namens de dagelijkse besturen van de waterschappen De Aa, De Maaskant, De Dommel en het Hoogheemraadschap West-Brabant toekomen de Startnotitie inzake de m.e.r. voor vijf mestbe- en verwerkingsinstallaties te Helvoirt, Gemert, Bergeyk, Baarle-Nassau en Uden die de Coöperatieve Vereniging voor Mestbe- en Verwerking UA te Uden heeft ingediend namens Mestwerk Noordelijk Peelgebied BV i.o., Mestwerk Zuidelijk Peelgebied BV i.o., Mestwerk Oostelijke Kempen BV i.o., Mestwerk Westelijke Kempen BV i.o. en Mestwerk de Meijerij BV i.o. Deze Startnotitie is op 5 augustus 1994 bij ons ingekomen.

De ontvangst van de Startnotitie zullen wij op vrijdag 19 augustus 1994 openbaar maken door middel van een kennisgeving in de Nederlandse Staatscourant, de Nederlandse dagbladpers en, in verband met mogelijk landsgrensoverschrijdende milieugevolgen met betrekking tot de locatie Ulicoten (Baarle-Nassau), in de Vlaamse dagbladpers. Een exemplaar van de daartoe strekkende kennisgeving treft u hierbij aan.

Wij verzoeken u ons te adviseren over de te geven richtlijnen inzake de inhoud van het m.e.r.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,
het hoofd van de afdeling Bodem,

ir. F.P. van Schagen.

Bij antwoord s.v.p. onderwerp, datum en kenmerk van deze brief vermelden

Bankrelaties: ING Rekening nr. 67 45 60 043, Postbank nr. 1070176 t.n.v. Provincie Noord-Brabant

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 158 d.d. 19 augustus 1994

Kennisgeving inzake de Milieu-effectrapportage

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en de dagelijkse besturen van de waterschappen de Aa, de Dommel, de Maaskant en het Hoogheemraadschap West-Brabant maken het volgende bekend.

De Coöperatieve Vereniging voor Mestbe- en Verwerking U.A. te Uden heeft op 5 augustus 1994 een startnotitie bij ons ingediend namens Mestwerk Noordelijk Peelgebied B.V. i.o., Mestwerk Zuidelijk Peelgebied B.V. i.o., Mestwerk Oostelijke Kempen B.V. i.o., Mestwerk Westelijke Kempen B.V. i.o., Mestwerk de Meierij B.V. i.o. als eerste stap in een procedure die moet leiden tot het opstellen van een milieu-effectrapport (MER) voor het oprichten en in werking hebben van vijf mestbe- en verwerkingsinstallaties in Helvoirt, Gemert, Uden, Bergeijk en Baarle-Nassau.

De installatie wordt opgericht ten behoeve van de lokale be- en verwerking van dunne mest. Door energiezuinige indamping wordt van de dunne mest (<4% droge stof) een dikke fractie (concentraat) en een dunne fractie (destillaat) gemaakt. Het concentraat kan worden afgezet in tekortgebieden of verder worden verwerkt. Het destillaat zal op het nabij gelegen oppervlaktewater worden geloosd. De capaciteit van elke afzonderlijke bewerkingsinstallatie zal aanvankelijk 67.500 ton/jaar zijn en uiteindelijk verdubbeld worden tot 135.000 ton/jaar.

Voor het oprichten en het in werking hebben van bovengenoemde inrichtingen zijn vergunningen vereist ingevolge de Wet milieubeheer. Het bevoegd gezag voor deze inrichtingen in het kader van de Wet milieubeheer is ons college van Gedeputeerde Staten. Daarnaast zijn vergunningen vereist ingevolge de Wet verontreiniging oppervlaktewateren. Bevoegd gezag voor deze inrichtingen zijn de dagelijkse besturen van de waterschappen de Aa, de Dommel, de Maaskant en het Hoogheemraadschap West-Brabant. Op grond van de Wet milieubeheer dient ter voorbereiding van de besluitvorming een procedure voor milieu-effectrapportage te worden gevolgd.

Het op te stellen MER is bedoeld om de gevolgen van de voorgenomen activiteit voor het fysieke milieu zichtbaar te maken. Naar aanleiding van de startnotitie, waarin de initiatiefnemer in grote lijnen aangeeft wat zij voornemens is, de ingekomen reacties en het advies van de Commissie voor de

milieu-effectrapportage, moeten door de bevoegde gezagsinstanties richtlijnen worden opgesteld, die door de initiatiefnemer bij het opstellen van het MER in acht moeten worden genomen. Wij stellen hierbij overeenkomstig het bepaalde in artikel 7.14 van de Wet milieubeheer een ieder in de gelegenheid opmerkingen te maken over te geven richtlijnen.

De voorgestane activiteit op de locatie Ulicoten (gemeente Baarle-Nassau) kan milieu-effecten hebben die landsgrensoverschrijdend zijn. In dit verband stellen wij – mede gelet op paragraaf 7.8 van de Wet milieubeheer – door publicatie van deze kennisgeving in de Vlaamse dagbladen, ook de Vlaamse burgers in de gelegenheid opmerkingen te maken over de te geven richtlijnen. De startnotitie ligt daartoe met ingang van maandag 22 augustus 1994 gedurende vier weken ter inzage op de gemeentehuizen van:

Baarle-Nassau, aan de Singel 1 te Baarle-Nassau op werkdagen van 9.30 tot 12.30 uur en op woensdagmiddag van 13.30 tot 17 uur en eventueel na telefonische afspraak (tel. 04257-8031); Bergeijk, aan Raadhuisshof 2 te Bergeijk op werkdagen van 9 tot 12.30 uur en op dinsdagavond na telefonische afspraak;

Gemert, aan Ridderplein 1 te Gemert op werkdagen van 9 tot 12.30 uur en op donderdag van 13.30 tot 17.30 uur en na telefonische afspraak;

Helvoirt, aan de Torenstraat 42 te Helvoirt op werkdagen van 9 tot 12 uur en op donderdag van 17 tot 19 uur en na telefonische afspraak;

Uden, aan de Markt 145 te Uden op werkdagen van 9 tot 13 uur en op donderdagavond van 17 tot 19 uur en in de Openbare Bibliotheek Uden, Mondriaanplein 6 te Uden en op vrijdag van 14 tot 20.30 uur.

De opmerkingen moeten vóór maandag 19 september 1994 worden ingezonden aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch onder vermelding van kenmerk 277.829. Degene die opmerkingen inzendt kan verzoeken zijn persoonlijke gegevens niet bekend te maken. Voor de goede orde merken wij op dat in deze fase slechts opmerkingen kunnen worden gemaakt betreffende de door het bevoegde gezag te maken richtlijnen voor het opstellen van het milieu-effectrapport.

Het MER zal te zijner tijd tegelijk met de aanvragen om vergunningen krachtens de Wet milieubeheer en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren ter inzage worden gelegd.

's-Hertogenbosch, Baxtel, Breda, Oss.
Gedeputeerde Staten en de besturen van de waterschappen voornoemd,
augustus 1994.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Coöperatieve Vereniging voor Mestbe- en verwerking U.A.

Bevoegd gezag: het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Technische Dienst Oost-Brabant, het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap West-Brabant en gedeputeerde van Noord-Brabant (coördinerend bevoegd gezag)

Besluit: vergunningverlening ingevolge de Wet milieubeheer en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren

Categorie Besluit m.e.r.: 18.7

Activiteit: De Mestwerk Noordelijk Peelgebied B.V. i.o., Mestwerk Zuidelijk Peelgebied B.V. i.o., Mestwerk Oostelijke Kempen B.V. i.o., Mestwerk Westelijke Kempen B.V. i.o. en Mestwerk de Meijerij B.V. i.o. hebben het voornemen om installaties op te richten voor de verwerking van dunne mest, bestaande uit kalver- en zeugenmest en mest uit "groenlabel stallen", in respectievelijk Helvoirt, Gemert, Uden, Bergeijk en Baarle-Nassau. De capaciteit van elke afzonderlijke bewerkingsinstallatie zal aanvankelijk 67.500 ton/jaar zijn en uiteindelijk verdubbeld worden tot 135.000 ton/jaar. De Coöperatieve Vereniging voor Mestbe- en Verwerking U.A. te Uden treedt op als initiatiefnemer namens de toekomstige exploitanten van de be- en verwerkingsinrichtingen.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 19 augustus 1994
richtlijnenadvies uitgebracht op:

Samenstelling van de werkgroep:

dr.ir. H. Harssema
ir.dr. A. Klapwijk
ir. J.R.A.G. Schepman
mr. J.W. Kroon (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: J. Oosterhof

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	940905		Bergeyk	940923
2.	940915	Milieuwerkgroep Kempenland	Bergeyk	940923
3.	940907	Brabantse Milieufederatie	Tilburg	940923
4.	940915	Burgemeester en wethouders van Bergeyk	Bergeyk	940923
5.	940915	Vereniging voor milieubescherming	Alphèn	940923
6.	940913	Dorpsraad Meerle	Meerle	940923
7.	940914	R. de Wit	Bergeyk	940923
8.	940914	C.S.S. Kuyken	Bergeyk	940923
9.	940914		Hoogstraten	940923
10.	940916	Milieudefensie Uden	Uden	940923
11.	940906	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Den Bosch	940923
12.	940902	W.J.C. van der Poel-Rademaker	Meerle	940923
13.	940919	Waterschap de Maaskant	Oss	941003
14.	940916	Sector Grondgebiedszaken, Hoofd afdeling Milieuzaken namens Burge- meester en wethouders van Uden	Uden	941003
15.	940912	Burgemeester en wethouders van Baarle-Nassau	Baarle-Nassau	941003
16.	940926	Ministerie van Verkeer en Waterstaat Directoraat-Generaal Rijkswater- staat, Rijksinstituut voor integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehan- deling RIZA	Lelystad	941003
17.	940928	Hoogheemraadschap West-Brabant	Breda	941003